

144. *Lentibulariaceae* L. C. M. RICHARD – bublinatkovité *)

Syn.: *Utricularieae* ENDL. – *Pinguiculaceae* SMALL.

Lit.: KAMIENSKI F. (1895): *Lentibulariaceae*. In: ENGLER A. et PRANTL K. [red.], Die natürlichen Pflanzenfamilien 4/3b:108–123. – BARNHART J. H. (1916): Segregation of genera in *Lentibulariaceae*. Mem. New York Bot. Gard. 6:39–64. – LEONHARDT R. (1959): Phylogenetisch-systematische Betrachtungen. III. Gedanken zur systematischen Stellung und Gliederung der *Lentibulariaceae*. Österr. Bot. Z. 106:456–463. – CASPER S. J. (1963): „Systematisch massgebende“ Merkmale für die Einordnung der *Lentibulariaceae* in das System. Österr. Bot. Z. 110:108–131. – KOMIYA S. (1972): Systematic studies on the *Lentibulariaceae*. Tokyo. – CASPER S. J. (1974): 119. Familie *Lentibulariaceae*. In: HARTL D. et WAGENITZ G. [red.], Hegi Illustrierte Flora von Mitteleuropa, ed. 2, 6/1:506–550. München. – JAY M. et GONNET J. F. (1974): Les flavonoides de deux *Lentibulariaceae*: *Pinguicula vulgaris* et *Utricularia vulgaris*. Biochem. Syst. Ecol. 2:47–51. – STUDNIČKA M. (1984): Masožravé rostliny. Praha. – CHRTEK J., SLAVÍKOVÁ Z. et STUDNIČKA M. (1989): Beitrag zur Leitbündelanordnung in den Kronblättern von ausgewählten Arten der fleischfressenden Pflanzen. Preslia 61:107–124. – JUNIPER B. E., ROBINS R. J. et JOEL D. M. (1989): The carnivorous plants. New York. – ALBERT V. A., WILLIAMS S. E. et CHASE M. W. (1992): Carnivorous plants – phylogeny and structural evolution. Science 257:1491–1495.

Vytrvalé, zřídka jednoleté byliny, často vodní, bažinné nebo i epifytické, masožravé. Kořeny (vyjma rodu *Pinguicula*) chybějí. Listy střídavé nebo v přízemní růžici, přisedlé nebo řapíkaté, někdy redukované nebo přeměněné v lapací orgány; čepel porostlá slizovými a trávícími žlázkami. Květy jednotlivé nebo v krátkých hroznech, oboupohlavné, souměrné, různobalné, srostloupenné; tyčinky 2, epipetalní, bázemi nitěk přirostlé ke koruně, pylová zrna trikolporátní až polykolporátní; lyzikarpní gyneceum ze 2 plodolistů, semeník svrchní, jednopouzdrý, placentace bazální, vajíček mnoho (zřídka 2), obrácených až příčných, jednoobalných. Plod tobolka. Semena bez endospermu. Zárodek přímý až zakřivený, slabě rozlišený; dělohy 1 nebo 2. – 5 rodů (asi 275 druhů) ve všech klimatických pásech s. i j. polokoule; centrum diverzity v tropech až subtropích j. polokoule.

- 1a Rostliny vlhkých stanovišť, s kořeny; listy v přízemní růžici, celokrajné, se žláznatými chlupy a přisedlými žlázkami; květy jednotlivé **1. *Pinguicula***
b Rostliny vodní nebo bažinné, bez kořenů; listy střídavé, členěné v čárkovité úkrojky s lapacími měchýřky; květy v řídkých hroznech **2. *Utricularia***

1. *Pinguicula* L. – tučnice **)

Pinguicula LINNAEUS Sp. Pl. 17, 1753. – Syn.: *Brandonia* REICHENB. Consp. 127, 1828. – *Isoloba* RAFFIN. Fl. Tellur. 4:58, 1836.

Lit.: KRAJINA V. (1927): *Pinguicula bohemica*, species nova e sectione *Pionophyllum* DC. Věstn. Král. Čes. Společ. Nauk 1926(15):1–13. – BARTA J. (1944): Nový míšenec ze sekce *Pionophyllum*. Věda Přir. 23:5–9. – DOMIN K. (1944): Poznámky o proměnlivosti tučnic v Střední Evropě. Věda Přir. 23:21–23. – HACCUS B. et HARTL-BAUDE E. (1956): Embryologische und histogenetische Studien an „monokotylen Dikotylen“. II. *Pinguicula vulgaris* L. und *Pinguicula alpina* L. Österr. Bot. Z. 103:567–587. – CASPER S. J. (1962): Revision der Gattung *Pinguicula* in Eurasien. Feddes Repert. 66:1–148. – CASPER S. J. (1966): Monographie der Gattung *Pinguicula*. Biblioth. Bot. 127/128:1–209. – HESLOP-HARRISON Y. et HESLOP-HARRISON J. (1981): The digestive glands of *Pinguicula*: structure and cytochemistry. Ann. Bot., Oxford, 47:293–319. – JENÍK J. (1985): Masožravé tučnice v Krkonoších? Krkonoše 18:26–27. – STUDNIČKA M. (1986): Tučnice I, II, III. Živa 34:90–91, 132–134, 177–179. – BĚLOHLÁVKOVÁ R. (1989): Tučnice česká – *Pinguicula bohemica* Krajina. In: SLAVÍK B. et al., Vybrané ohrožené druhy flóry ČSR, Stud. ČSAV 10:81–93. – KRAHULCOVÁ A. et JAROLÍMOVÁ V. (1991): Relationship between *Pinguicula bohemica* Krajina and *Pinguicula vulgaris* L. (*Lentibulariaceae*) from the karyological point of view. Preslia 63:322–328.

Vytrvalé terestrické, vz. epifytické byliny. Hlavní kořen zaniká, adventivní kořeny krátké, nevětvěné, tenké, s jednoduchou vnitřní stavbou. Oddenek krátký. Listy v přízemní růžici, přisedlé nebo řapíkaté, celokrajné, s okrajem nadvinutým, řidčeji podvinutým, dužnaté, na svrchní straně porostlé žláznatými chlupy (vylučujícími sliz) a přisedlými žlázkami (vylučujícími trávící šťávu). Stvol přímý, na vrcholu ± ohnutý, zakončený jedním květem. Květy koncové, až 6 cm velké, bělavé, růžové, červenofialové, modrofialové, vz. žluté; kalich 5četný, vytrvávající, dvoupyský, hor. pysk 3(–7)cípý, dol. pysk dvoucípý; koruna 5četná, dvoupyská, hor. pysk dvoulaločný, dol. pysk 3laločný, korunní trubka uvnitř chlupatá, vybíhající v ostruhu, ústí trubky otevřené; tyčinky krátké, mírně zakřivené, nepřevyšující bliznu, nitky zploštělé, prašníky kulovité, druhotně jednopouzdré, introrzní; semeník se žláznatými chlupy, čnělka velmi krátká a tlustá, vytrvávající, blizna téměř přisedlá, nestejně dvoulaločná.

*) Charakteristiku čeledi a klíč k určení rodů zpracovala R. Bělohlávková

**) Zpracovala R. Bělohlávková

Tobolky vejcovité, jednopouzdré, pukající 2 postranními chlopněmi nebo nepravidelně. Semena četná, vřetenovitá, velmi drobná. – Asi 50 druhů ve všech klimatických pásech s. i j. polokoule, od nížin do vysokých horských poloh. Hlavní vývojové centrum ve Střední Americe až jv. části Severní Ameriky (Neotropis), druhé centrum v Evropě (Holarktis). – Entomogam. Alogam. Autogam. Anemochor. Hydrochor.

Poznámka: U tučnic mírného pásu (v oblastech s výraznou zimou) vyrůstá každoročně uprostřed odumírající („zatahující“) listové růžice přezimovací pupen – hibernakulum. Pupen je 5–10 mm velký, tvořený šupinovitými, hladkými, zelenými lístky přitisklými k sobě; chrání základy budoucích listů. Do nástupu zimy se na bázi hibernakula tvoří adventivní, lehce oddělitelné, 1–3 mm vel. rozmnožovací pupeny. Na jaře, před vyrašením listů, slouží rozvětvený pupen jako první asimilační ústrojí rostliny.

- 1a Horní kališní cípy trojúhelníkovité, tupě špičaté; koruna modrofialová, v ústí korunní trubky bělavá skvrna, laloky dol. pysku plně rozkvetlé koruny navzájem oddálené, ploché, ostruha 3–4× kratší než koruna, špičatá; zralé tobolky podlouhle vejcovité **1. *P. vulgaris***
 b Horní kališní cípy šir. trojúhelníkovité nebo až obdélníkovité, zaokrouhlené; koruna bělavá až bledě fialová, v ústí korunní trubky tmavě fialová skvrna, laloky dol. pysku plně rozkvetlé koruny souběžné, dotýkající se, na konci ohrnuté nahoru, ostruha zděli 1/2 koruny nebo delší, tupě uťatá; zralé tobolky šir. hruškovitě vejcovité **2. *P. bohemica***

1. *Pinguicula vulgaris* L. – tučnice obecná

Tab. 77/2

Pinguicula vulgaris LINNAEUS Sp. Pl. 17, 1753. – Syn.: *Pinguicula gypsophila* WALLR. Linnaea 4:533, 1840. – *P. leptoceras* SCHUR Enum. Pl. Transsilv. 547, 1866. – *P. bicolor* WOŁOSZCZAK Oesterr. Bot. Z. 37:80, 1887. – *P. norica* BECK Österr. Bot. Z. 62:41, 1912. – *P. vulgaris* subsp. *euvulgaris* DOMIN Preslia 13–15(1935–1936):191, 1936, nom. inval.

Exsikáty: Fl. Českoslov. Exs., no 1422, 2015/I. – TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1248, 1248b. – Extra fines: Fl. Hung. Exs., no 397. – Fl. Lusit. Exs., no 2183.

Listy přízemní růžice řapíkaté, k zemi přitisklé, eliptické, vejčité až obvejčité, (10–)20–50 (–80) mm dl., (5–)10–20(–25) mm šir., zaokrouhlené až tupě špičaté, jasně zelené až žlutozelené, lesklé. Stvol nejčastěji 1–2(–6), (2–)6–16(–25) cm vys., ca 1 mm v průměru, žláznatě chlupatý. Květy (8–)10–15(–22) mm dl. (včetně ostruhy); kalich dvoupyský, vně řídce žláznatě chlupatý, zelený, hor. pysk 3cípý, kališní cípy trojúhelníkovité až podlouhle kopinaté, tupě špičaté, navzájem oddálené, dol. pysk dvoucípý, cípy podlouhlé až vejčité, tupě špičaté; koruna dvoupyská, vně řídce žláznatě chlupatá, modrofialová s bělavou skvrnou v ústí korunní trubky, laloky hor. pysku obdélníkovité, zaokrouhlené, laloky dol. pysku větší než horního, navzájem oddálené, obdélníkovité, zaokrouhlené až mírně uťaté, ploché, na bázi chlupaté, korunní trubka nálevkovitá, ostruha téměř rovná, válcovitá, špičatá, (1–)3–6(–7) mm dl., ca 1 mm tlustá, ± zděli 1/3 koruny. Zralé tobolky podlouhle vejcovité, s přiléhajícím vytrvávajícím kalichem. Semen několik set, (0,5–)0,7–0,8(–1,0) mm dl., (0,15–)0,20–0,28(–0,35) mm šir., vřetenovitá, zlatohnědá až hnědá, osemení sítnaté. V–VI(–VII). Hkf.

2n = 64 (ČR: 6. Džbán)

Variabilita: Druh je významněji proměnlivý jen v barvě koruny. Forma *bicolor* (NORDSTEDT) NEUMANN (= *P. bicolor* WOŁOSZCZAK) se odlišuje bílými korunními laloky, korunní trubka a ostruha jsou modré (Alpy, Slovensko, j. Polsko, Švédsko). Vyskytují se i jedinci se zcela bílou korunou – f. *albida* (BEHM) NEUMANN (Skandinávie, v. Pobaltí). Nízké malokvěté rostliny byly často označovány jako var. *gypsophila* (WALLR.) DOMIN (= *P. gypsophila* WALLR.), var. *minor* KOCH či f. *micrantha* RUTHE; rostliny s nápadně velkými květy z lokality Cibulka v Praze byly popsány jako var. *macrantha* TAUSCH (= var. *grandiflora* TAUSCH). V populacích se někdy vyskytují rostliny se zakrnělou nebo i chybějící ostruhou – f. *ecalcarrata* DOMIN (= *P. norica* BECK) (Štýrsko, Šumava, jz. Slovensko). Ve starší literatuře se uvádí var. *pratensis* KOCH, což je obvyklý typ se středně velkými květy. Ve většině případů se jedná o taxonomicky málo významné stanovištní modifikace.

Ekologie a cenologie: Rašeliniště, rašelinné louky a pastviny, slatiniště a prameniště, břehy potoků a rybníků, zvodnělých příkopů a melioračních stružek, odvaly po těžbě rud, skryvky zeminy, pramenité horské svahy, šterbiny a terásky mokvavých skal, narušená a trvale podmáčená nebo dočasně zaplavovaná místa; na slunných až polostinných stanovištích se sníženou konkurencí okolních druhů. Především na humolitech, ale i na hlinitých, písčitých, jemně šterkovitých, provzdušněných půdách různé mocnosti, slabě kyselých (někdy i silně kyselých, např. na Šumavě) až slabě zásaditých. Diagnostický druh řádu *Caricetalia fuscae*; nejčastěji ve společenstvech svazů *Caricion davallianae*, *Cardamino-Montion* a *Sphagnowarnstorfiani-Tomenthypnion*. Občas se vyskytne v přechodových fytoocenózách s převažující *Nardus stricta* nebo *Molinia coerulea*.

Rozšíření v ČR: Druh je nejrozšířenější v j. a z. Čechách, v oreofytiku (pohraniční hory) a v některých chladnějších územích mezofytika

(Šumavsko-novohradské podhůří); nejhojněji na Šumavě (ca 30 lokalit). V Krkonoších se pravděpodobně vyskytovala malá, místně omezená populace, již počátkem 19. stol. vysbíraná (JENÍK 1985). Z asi 20 lokalit v Českém termofytiku se zachovaly dvě (Džbán a Východní Polabí). Na Moravě se druh vyskytuje převážně v Hrubém Jeseníku. V planárním až subalpínském stupni, těžiště rozšíření v suprakolinním až submontánním stupni (min.: Mělnická Vrutice, 185 m; max.: Hrubý Jeseník, Praděd, 1400 m). V nižších polohách rychle mizí vlivem odvodňování a celkového způsobu zemědělského hospodaření. § Δ

T: 3. Podkruš. pán. (Košfany, †; Teplice, †), 4. Loun.-lab. střed. (Košfany, †), 6. Džbán (Hradečno, †; rezervace V bahách u Třtic), 9. Dol. Povlt. (Praha, Cibulka, †; Praha, Na Vidouli, †), 11. Stř. Pol. (Přivory; Všetaty; Čelákovice; Dřísy; Jelenice; Lysá nad Labem, Hrabanovská černava, vše †), 12. Dol. Pojiz. (Liblice; Hlavenec; Kostelní Hlavno; Mělnická Vrutice; Konětopy; Čechelice; Dvorce, vše †), 13. Rožd. pah. (Uhlířská Lhota; Mcely; Radovesnice, Domanovický les, vše †), 15. Vých. Pol. (Zbytky u Českého Meziříčí). – M: 22. Halštr. vrch. (Oloví), 23. Smrč. (Libá), 24. Hor. Poohří, 25. Krušn. podh., 26. Čes. les, 27. Tachov. bráz., 28. Tep. vrchy, 29. Doup. vrchy (Ostrov; Bochoř – Bražec), 30. Jesen.-rak. ploš. (Olešná; Lišany), 31. Plz. pah., 33. Branž. hv., 34. Plán. hřeb., 36. Horaž. pah., 37. Šum.-novohr. podh., 38. Bud. pán. (Netolice; Štětka; Ražice, rybník Režabinec, †), 39. Třeboň. pán., 40. Jihočes. pah. (Záborská Lhota), 45. Verneř. střed. (Kunratice, †; Česká Kamenice, Zámecký vrch, †), 46. Lab. písk. (Hřensko, †), 47. Šluk. pah. (Kunratice, †), 48. Luž. kotl. (Jablonecké Paseky, †), 55. Čes. ráj (Leština – Rakov, †), 56. Podkrk. (Hostinné, †), 59. Orl. podh., 60. Orl. opuky (Solnice – Ještětice), 61. Dol. Poorl. (Rašovice, rybník Machov), 63. Českomor. mezih., 67. Českomor. vrch., 75. Jes. podh. (Rýmařov, rezervace Skalské rašeliníště). – O: 85. Kruš. hory, 86. Slavk. les, 87. Brdy (Zadní Hutě pod Třemšínem; Tesliny, †; Nové Mitrovice, †), 88. Šum., 89. Novohr. hory (Pohoří na Šumavě; Staré Hutě), 95. Orl. hory (Deštné v Orlických horách, rezervace Bukačka; osada Zelenka u Orlického Záhoří, †; úbočí Smyk u Zdobnice), 96. Král. Sněž. (Stříbrnice, pod vrchem Sušina, †), 97. Hr. Jes., 99. Mor.-slez. Besk. (Bumbálka u Velkých Karlovic, †).

Celkové rozšíření: Severozápadní, s. a stř. Evropa, na jih po s. Portugalsko a španělskou Asturii, na východ po s. Ural, Baškirska a Jakutsko. V Severní Americe od Aljašky po Labrador, dále Grónsko a Island. – Mapy: HULTÉN AA 1958:231; HULTÉN FA 1968:829; MEUSEL et al. 1978:416; HULTÉN NE 1986:859.

2. *Pinguicula bohemica* KRAJINA – tučnice česká Tab. 77/3

Pinguicula bohemica KRAJINA Věstn. Král. Čes. Společ. Nauk 1926(15):1, 1927. – Syn.: *Pinguicula vulgaris* subsp. *bohemica* (KRAJINA) DOMIN Preslia 13–15 (1935–1936):191, 1936. – *P. vulgaris* var. *bohemica* (KRAJINA) CASPER Feddes Rept. 66:127, 1962.

Exsikáty: Fl. Českoslov. Exs., no 3678.

Listy přízemní růžice řapíkaté, k zemi přitisklé, šir. eliptické, vejčité, nejmladší podlouhlé až jazykovité, (10–)20–50(–80) mm dl., (5–)10–20

(–28) mm šir., zaokrouhlené až tupě špičaté, jasné zelené až žlutozelené, lesklé. Stvol nejčastěji 1–2(–6), ca 1 mm tlustý, (2–)7–16(–28) cm vys., žláznatě chlupatý. Květy 10–18(–22) mm dl. (včetně ostruhy); kalich dvoupyský, vně řídce žláznatě chlupatý, zelený, hor. pysk 3cípý, kališní cípy šir. trojúhelníkovité až obdélníkovité, zaokrouhlené, stř. cíp až rovný, dol. pysk dvoucípý, cípy užší než u hor. pysku, tupé; koruna dvoupyská, vně řídce žláznatě chlupatá, bělavá až bledě fialová, v ústí korunní trubky tmavě fialová příčná skvrna, laloky hor. pysku podlouhlé, zaoblené, laloky dol. pysku větší než horního, souběžné, dotýkající se, poněkud prohnuté, na konci ohnuté nahoru, na bázi chlupaté, stř. lalok chlupatý až ke špičce, korunní trubka nálevkovitá, ostruha téměř rovná, válcovitá, tupě uťatá, (2–)4–6(–8) mm dl., ca 1 mm tlustá, ± zděli 1/2 koruny. Tobolky šir. hruškovitě vejcovité, vytrvávající kalich k nim za zralosti těsně přiléhající. Semen několik set, (0,5–)0,7–0,8 (–1,0) mm dl., (0,15–)0,20–0,30 (–0,35) mm šir., vretenovitá, zlatohnědá až hnědá, osemení sítnaté. V–VI. Hkf.

2n = 64 (ČR: 52. Ral.-bez. tab.)

Variabilita: Proměnlivá ve tvaru tobolek (podlouhle hruškovité místo typických široce hruškovitých). Na rozdíl od *P. vulgaris* nebyla pozorována proměnlivost v barvě a tvaru koruny. Odchyly v habitu (listy přízemní růžice ± vzpřímené) a ve tvaru listů jsou ekomorfózy.

Ekologie a cenologie: Stanoviště osluněná až polostinná s vysokou hladinou spodní vody, občas přeplovovaná. Slatiniště na vývěrech vod bohatých uhličitánem vápenatým („černavy“), na mezotrofních, neutrálních až slabě zásaditých půdách. V krátkostébelných, rozvolněných porostech s často hustě zapojeným mechovým patrem (i kalcitolerantní rašeliníky). Dříve v mnohých společenstvech svazu *Caricion davallianae*, nyní jen ve *Valeriano dioicae*-*Caricetum davallianae* (KUHN 1937) MORAVEC in MORAVEC et RYBNÍČKOVÁ 1964.

Rozšíření v ČR: Česká křídová tabule, v termofytiku ve středním Polabí, v mezofytiku v Ralsko-bezděžské tabuli. V planárním až suprakolinním stupni (max.: Jestřebí, pod Konvalinkovým vrškem, 260 m). Polabské lokality lidskou činností zanikly. § Δ – Mapy: KUBÁT Červená kniha vyšších rostlin Severočeského kraje 1986:104–105; SLAVÍK in Květena ČSR 1:93, 1988; BĚLOHLÁVKOVÁ 1989:85; PROCHÁZKA et STUDNÍČKA in Červená kniha 1999:282.

T: 11. Stř. Pol. (Všetaty; Lysá nad Labem, Hrabanovská černava; Lysá nad Labem; Čelákovice; Přivory; Dřísy, vše †), 12. Dol. Pojiz. (Liblice; Čechelice; Dvorce; Mělnická Vrutice; Konětopy; Jiřina, vše †). – M: 52. Ral.-bez. tab. (Zahrádky,

Novozámecký rybník, †; Jestřebí: pod Konvalinkovým vrškem, Baronský rybník, Shnilé louky), 53. Podjeř. (Holany, Holanský rybník, †).

V literatuře uváděná naleziště v j. a sv. Čechách – u Litotyně u Vimperka, Zbytka u Českého Meziříčí, Olešnice u Týniště nad Orlicí, rybník Machov u Rašovic – nebyla nikdy spolehlivě doložena a jsou mylná.

Celkové rozšíření: Endemit České republiky.

Kříženci

2 × 1. *Pinguicula bohemica* × *vulgaris* = *Pinguicula* × *dostalii* BARTA – tučnice Dostálova

Pinguicula × *dostalii* BARTA Věda Přír. 23:5, 1944.

Exsikáty: Fl. Českoslov. Exs., no 3679.

Kříženec je ± intermediární v kvalitativních i kvantitativních znacích. Od *P. vulgaris* se liší: kališní cípy kratší a zaokrouhlené, prostřední, mírně vykrojený lalok dol. pysku koruny delší a širší než oba postranní laloky, ostruha krátká (3–4×

kratší než koruna), tupá, tobolky podlouhle hruškovité, v hor. 1/3 mírně promáčklé. Od *P. bohemica* se liší: drobnější vzrůst, kališní cípy delší (až 2,5× delší než široké), koruna modrofialová s bělavou skvrnou, ostruha velmi krátká, tobolky podlouhle hruškovité.

2n = 64 (ČR: 12. Dol. Pojiz.)

Kříženec rozlišen na Polabské černavě u Mělnické Vrutice (fyt. o. 12. Dol. Pojiz.), kde rostl spolu s rodiči v asociaci *Schoenetum nigricantis* KOCH 1926 (svaz *Caricion davallianae*). V současnosti se na této lokalitě vyskytuje fenotypově různorodá populace s různě přechodnými znaky mezi *P. vulgaris* a *P. bohemica*; většina rostlin inklinuje k *P. vulgaris*. *Pinguicula* × *dostalii* byla zjištěna i na Hrabanovské černavě (fyt. o. 11. Stř. Pol.); následkem vysušení zde vyhynula i s rodičovskými druhy.

2. *Utricularia* L. – bublinatka *)

Utricularia LINNAEUS Sp. Pl. 18, 1753. – Syn.: *Lentibularia* SÉGUIER Pl. Veron. 3:128, 1754. – *Polypompholyx* LEHM. Bot. Ztg. 2:109, 1844. – *Bivularia* KAMIENSKI Zap. Novorossij. Obšč. Estestvoispyt. 12: 204, 1890.

Lit.: KOCH J. (1847): *Utricularia grafiana*, eine neue deutsche Art. Flora, Regensburg, 30:265–267. – HARTMAN R. (1857): De svenska arterna af slagtet *Utricularia*. Bot. Not. 1857:25–32. – SITENSKÝ F. L. (1876): Bublinatka obecná (*Utricularia vulgaris* L.). Vesmír 5:236–237. – ASCHERSON P. (1886): Eine verkannte *Utricularia*-Art der deutschen und märkischen Flora. Verh. Bot. Ver. Prov. Brandenburg 27:183–190. – ČELAKOVSKÝ L. (1886): *Utricularia brevicornis* sp. n. (U. intermedia Koch in „Flora“ 1847). Oesterr. Bot. Z. 36:253–257. – KAFKA J. (1886): Bublinatka škůdcem ryb. Vesmír 15:194. – ČELAKOVSKÝ L. (1887): Nochmals *Utricularia brevicornis*. Oesterr. Bot. Z. 37:117–121, 164–167, 192–196. – KAMIENSKI F. (1890): Issledovanija odnosjachichsja k semejstva *Lentibulariae* (*Utricularie*). Zap. Novorossij. Obšč. Estestvoispyt., Odessa, 15(1):179–210. – HOLZINGER J. M. (1893): The winter buds of *Utricularia*. Bull. Torrey Bot. Club 20:288–290. – NEUMAN L. M. (1900): *Utricularia intermedia* Hayne × *minor* L. Bot. Not. 1900:65–66. – GLÜCK H. (1902): Über die systematische Stellung und geographische Verbreitung der *Utricularia ochroleuca* R. Hartman. Ber. Deutsch. Bot. Ges. 20:141–156. – GLÜCK H. (1906): Biologische und morphologische Untersuchungen über Wasser- und Sumpfgewächse. 2. Teil: Untersuchungen über die mitteleuropäischen *Utricularia*-Arten, über die Turionenbildung bei Wasserpflanzen, sowie über *Ceratophyllum*. Jena. – GLÜCK H. (1913): Contributions to our knowledge of the species of *Utricularia* of Great Britain, with special regard to the morphology and geographical distribution of *Utricularia ochroleuca*. Ann. Bot., London, 27:607–620. – ORLOVÁ M. (1920): Rostlina „bublinatka obecná“ jest škůdcem ryb v rybnících. Milotický Hosp. 31:121. – HYKES O. V. (1922): Uchvacování kořisti bublinatkou (*Utricularia*). Příroda 15:8. – HEGNER R. W. (1926): The interrelations of protozoa and the utricles of *Utricularia*. Biol. Bull. 50:239–270. – NOLD R. H. (1934): Die Funktion der Blase von *Utricularia vulgaris*. Beih. Bot. Cbl. 52:415–448. – JANE F. W. et RUSSELL-WELLS B. (1935): Observations on the seeds and seedlings of *Utricularia vulgaris* L. Trans. Norfolk Norwich Naturalist's Soc. 14:31–54. – LLOYD F. E. (1935): *Utricularia*. Biol. Rev. Biol. Proc. Cambridge Philos. Soc. 10:72–110. – GLÜCK H. (1936): Pteridophyten und Phanerogamen unter gleichzeitiger Berücksichtigung der wichtigsten Wasser- und Sumpfgewächse des ganzen Kontinents von Europa. In: PASCHER A. [red.], Die Süßwasserflora Mitteleuropas 15:432–448. Jena. – ROSSBACH G. B. (1939): Aquatic *Utricularias*. Rhodora 41:113–128. – FASSETT N. C. (1940): A manual of aquatic vascular plants. New York. – KOBYLKA B. (1953): Hmyzožravé rostliny bublinatkovité a jiné. Živa 1:218–220. – KURZ L. (1959): Anatomische und entwicklungsphysiologische Untersuchungen an *Utricularia*. Beitr. Biol. Pfl. 35:111–135. – TAYLOR P. (1961): Notes on *Utricularia*. Mitt. Bot. Staatssamml. München 4:95–106. – TAYLOR P. (1964): The genus *Utricularia* L. (*Lentibulariaceae*) in Africa (south of the Sahara) and Madagascar. Kew Bull. 18:1–245. – PIETSCH W. (1965): *Utriculariacea intermedio-minoris* class. nov. – ein Beitrag zur Klassifizierung der europäischen Wasserschlauch-Gesellschaften. Ber. Arbeitsgem. Sächs. Bot. 5:227–232. – POTMEŠILOVÁ J. (1965): Bublinatka srostlá. Živa 13:153. – CASPER S. J. (1967a): Die Gattung *Utricularia* L. (*Lentibulariaceae*) im thüringisch-sächsischen Raume. Limnologica 5:81–104. – CASPER S. J. (1967b): Die Gattung *Utricularia* L. (*Lentibulariaceae*) in Mecklenburg, Brandenburg und Sachsen-Anhalt. Limnologica 5:367–396. – CASPER S. J. (1968): Zur Bestimmung der *Utricularia*-Arten Niederlands. Flor. Mitt. 4:2–5. – CASPER S. J. (1969): Beiträge zur Taxonomie und Chorologie der mitteleuropäischen *Utricularia*-Arten. 1. Zur Geschichte der Gattung in der vorlinneischen Ära. Phyt. Horn, 13:227–240. – MAIER R. (1972): The sprouting of turions of *Utricularia vulgaris* L. after different periods of drying. Flora 162:269–283. – KONDO K. (1973): Key to the North American species of *Utricularia* (Bladderworts). Carniv. Pl. Newslett. 2:66–69. – MAIER R. (1973a):

*) Zpracoval Š. Husák

Tab. 77: 1 *Lathraea squamaria*, 1a – podélný průřez listovou šupinou se žlázkami, 1b – žlázky v dutině listové šupiny, 1c – květ, 1d – kalich, 1e – rozložená koruna, 1f – pestík, 1g – semeno. – 2 *Pinguicula vulgaris*, 2a – květ, 2b – plod. – 3 *P. bohemica*, 3a – květ, 3b – plod.

